

Valtioneuvoston periaatepäätös julkisten hankintojen ekologiset tavoitteet**Liite 1, Ei-täydellinen luettelo kategoriakohtaisista vaatimuksista**

Ympäristöministeriö ylläpitää ja päivittää vuosittain ei-täydellistä luetteloa kategoriakohtaisista vaatimuksista (kriteereistä), oppaista ja ohjeista kansallisten julkisten hankintojen ekologisten tavoitteiden toimeenpanon tukemiseksi. Julkisten hankintojen ekologisten tavoitteiden toimeenpanon edistämiseksi on nimetty yhteistyö- ja asiantuntijaryhmä päivittää vuosittain luettelon.

Kiinteistö uudisrakentaminen	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	<p>Vähähiilisen rakentamisen hankinnan kriteerit 2017</p> <p>EU GPP toimistorakennuksen suunnittelun ja rakentamisen kriteerit 2016</p> <p>Kriteeripankki.fi -palvelun talonrakentamisen kriteerit</p> <p>Joutsenmerkin uudisrakentamisen kriteerit</p> <p>Työmaat (sähköisten koneiden ja ajoneuvojen osuus xx%), rakentamisen aikainen lämmitys xx % uusiutuvalla energialla, energiatehokkuus (vaihtoehtoinen energiamuoto, vähäpäästöinen, fossiiliton)</p>	<p>Vihreä julkinen rakentaminen opas 2017 Rakentamislaisissa määritelty laskentamalli</p> <p>Purkuhankkeen hankintakriteerit (GNF raportti)</p>
Luontojalanjäljen vähentäminen	<p>DNSH periaatteen soveltaminen, ennallistamisvelvoite sopimusehtona, tarjoajan sitoutuminen SBTI:hen, alkuperätakuusertifikaatit, tontin luontoarvot, viherkerroin, luontoselvitys vaatimus ja varaukset luonnontilaisille alueille</p>	
Kiertotalouden edistäminen	<p>Työmaan/urakan jätehuoltosuunnitelma, massa koordinaatioon osallistuminen sopimusehtona, purettavista rakennusmateriaaleista hyödynnetään sellaisenaan tai kierrätettynä vähintään xx % hankealueella tai muussa maa- ja vesirakentamisessa, käytettävistä maa- ja kiviaineksista xx % on uusiomateriaaleja ja kokonaispäästöt eivät saa kasvaa, elinkaariominaisuudet (uudisrakentaminen), massa koordinaatio, hyödynnetään uudelleen käytettäviä rakennusosista xx % samassa (tai toisessa) käyttötarkoituksessa, käytettävistä maa- ja kiviaineksista xx % on uusiomateriaaleja.</p>	<p>https://www.rts.fi/uuraket-opas-2025/Kemikaaliviivasrakentaminen, Helsinki 2025</p>

Kiinteistö korjausrakentaminen	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	Joutsenmerkin korjausrakentamisen kriteerit	
Luontojalanjäljen vähentäminen	Luontoselvitys vaatimus ja varaukset luonnontilaisille alueille	
Kiertotalouden edistäminen	Joutsenmerkin korjausrakentamisen kriteerit	https://www.rts.fi/uuraket-opas-2025/ Helsingin kaupunki (2024). Kaikukatu 3: Käytännön kiertotaloutta peruskorjaushankkeessa raportti

Infrarakentaminen	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	EU GPP kriteerit tien rakentaminen, suunnittelu ja ylläpito Kriteeripankki.fi -palvelun infrarakentamisen kriteerit Kriteeripankki.fi -palvelun infrarakentamisen suunnittelun kriteerit	
Luontojalanjäljen vähentäminen	Luontoselvitys vaatimus ja varaukset luonnontilaisille alueille	
Kiertotalouden edistäminen	Kriteeripankki.fi -palvelun infrarakentamisen kriteerit Kriteeripankki.fi -palvelun infrarakentamisen suunnittelun kriteerit	Kiertotaloussuunnitelman sisältö ja laadinta (Väyläviraston ohjeita 40/2024)

Elintarvikkeet	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	Kotimaisuusaste, satokausi tuotteet, liha- ja maitotuotteet; soijaton ruokinta, sertifioidun soija käyttö eläinten ruokinnassa Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit (kasvikset ja marjat , viljat , ravintorasvat , sianliha , siipikarja , naudanliha , maito , kala)	https://www.motiva.fi/ajankohtaista/tiedotteet/2024/elainperaisen_tuotteiden_vastuullisuuskriteerit_paivitetty_-_uudet_kriteerit_tukevat_kestavaa_kehitysta_ja_julkisten_hankintojen_vastuullisuutta.21537.news https://www.motiva.fi/ajankohtaista/uutiset/uutiset_2024/vastuullisuuskriteerien_paivitys_elainperaisen_tuotteiden_hankintaan_kaynnistyy.21177.news https://www.motiva.fi/ajankohtaista/julkaisut/opas_vastuullisiin_elintarvikehankintoihin_-_suosituksia_vaatimuksiksi_ja_vertailukriteereiksi.15370.shtml
Luontojalanjäljen vähentäminen	Kasvipohjaiset tuotteet, herne/härkäpapu/soija/tofu/linssit/pavut, tuotteen alkuperämaa, liha- ja maitotuotteet; mikrobilääkkeitä käytetty vain tuotantoeläinten sairauden hoidossa, soijaton ruokinta, sertifioidun soijan käyttö eläinten ruokinnassa, kalatuotteet; WWF kalaopas MSC/ASC, järvikala, luomutuotteet, tarjoajalla SBTN-tavoite, Global GAP, Laaturaha	MMM selvitys , luonnonmonimuotoisuuden huomioiminen elintarvikehankinnoissa LUKE Ruoka-LCA laskentaohjeistus

Kiertotalouden edistäminen	Elintarvikejäte määrän vähentäminen, jätteenmäärän vähentäminen, vastuullisuusohjelma tai –suunnitelma esim ISO 14001 mukainen	Sopimusehdoissa tuottajavastuu lauseke Jätehuoltokompassi.fi
-----------------------------------	--	---

Ateriapalvelut	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	<p>Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit ruokapalveluille</p> <p>energiatehokkuussopimus, laitteiden energiatehokkaankäytön koulutus</p> <p>EU GPP kriteerit ruokapalveluille ja -automaateille</p> <p>kotimaisuusasteen seuranta, satokausituotteiden käyttö/satokausituotteiden käyttösuunnitelma, kasvisruoan osuus/ateriavaihtoehto/tarjonnan tiheys, kuljetusmatka, aterioiden hiilijalanjäljen seuranta</p>	<p>EU GPP technical report</p> <p>Ruokapalveluiden hankintaopas</p> <p>Tuotannonohjausjärjestelmässä aterioiden hiilijalanjälkitietojen hyödyntäminen (LUKE)</p> <p>Ympäristömerkit julkisissa hankinnoissa opas</p> <p>EU GPP, JRC:n 2025 kriteerit</p>
Luontojalanjäljen vähentäminen	<p>Selvitys MMM luonnonmonimuotoisuuden huomioimisesta elintarvikehankinnoissa</p> <p>Portaat Luomuun –järjestelmä käyttö, luomutuotteiden määrä, kasvisruoan osuus/ateriavaihtoehto/tarjonnan tiheys, satokausituotteiden käyttö/satokausituotteiden käyttösuunnitelma, tuotteen alkuperämaa, kotimaisuusasteen seuranta, puhtaus- ja pesuaineiden haitallisten aineiden vähentäminen EU-kukka tai joutsenmerkki, liha- ja maitotuotteet; mikrobilääkkeitä käytetty vain tuotantoeläinten sairauden hoidossa, soijaton ruokinta, sertifioidun soijan käyttö eläinten ruokinnassa, kalatuotteet; WWF kalaopas MSC/ASC, järvikala, tarjoajalla SBTN-tavoite</p>	<p>Pro gradu -työ, Silja Tuunanen, Jyväskylän yliopisto (kestävyyssuhteiden käytön vaikutus luontojalanjälkeen ateriapalveluhankinnoissa)</p> <p>Luontojalanjälki tutkimus, Wien: reseptiikan merkitys luontojalanjälkeen Options for reducing a city's global biodiversity footprint – The case of food consumption in Vienna – ScienceDirect</p> <p>Tampereen kaupungin hankintojen luontojalanjälki tutkimus: JYX - Tampereen kaupungin hiili- ja luontoalanjälki (jyu.fi)</p> <p>MMM selvitys, luonnonmonimuotoisuuden huomioiminen elintarvikehankinnoissa</p>
Kiertotalouden edistäminen	ruokahävikin määrän vähentäminen, jätteenmäärän vähentäminen, vastuullisuusohjelma tai –suunnitelma esim ISO 14001 mukainen	Sopimusehdoissa tuottajavastuu lauseke

Ajoneuvot ja kuljetuspalvelut	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	<p>Henkilö- ja pakettiautot kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit</p> <p>Joukkoliikenne kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit</p> <p>Kuljetuspalveluiden kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit</p> <p>EU GPP kuljetuspalveluiden kriteerit</p>	

	Biopolttoaine, kaasu, vety, ladattava hybridi, täyssähkö, taloudellinen ajotapa, km/lataus, taloudellinen ajotapa, konversiot, vuokrakoneen käytön hiilijalanjälki	
Luontojalanjäljen vähentäminen	DNSH periaate/taksonomia. Tarjoajalla SBTN-tavoite, EUOLuokka 6, stage-luokitus IV ja V	
Kiertotalouden edistäminen	Retrofittaus, Käyttöikä, huolto, takuu aika vaatimukset	

ICT laitteet	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit EU GPP kriteerit , energiatehokkuusmerkinnän 2 parasta luokkaa. Käyttäjien koulutus energiatehokkaaseen ja resurssemiin käyttöön (FiCom)	TIEKE green ICT Ympäristömerkit julkisissa hankinnoissa opas
Luontojalanjäljen vähentäminen	Tarjoajan sitoutuminen SBT:hen, DNSH periaatteen soveltaminen, kriittiset materiaalit, kaivosteollisuuden paikalliset vaikutukset	
Kiertotalouden edistäminen	Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit EU GPP kriteerit , (Leasing) Sopimuksen pitkä kesto/Käyttöikä, takuu aika, käytettyinä hankittujen laitteiden osuus esim. tietokoneet, uudelleen käytetyt osat, TCO sertifioinnin mukaisuus	Jätehuoltokompassi.fi

Datasalit ja palvelimet	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	EU GPP kriteerit Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit Vähäpäästöistä energiaa hyödyntävät konesalit, palvelimen sijainti paikallisesti. Verkon suunnittelu energiatehokkuuden näkökulmasta, julkisten tilojen yhteiskäyttöinfra (FiCom)	TIEKE green ICT
Luontojalanjäljen vähentäminen		
Kiertotalouden edistäminen	EU GPP kriteerit Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit	

ICT ohjelmistot	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit , green coding, migraatiovalmius, avoimlähdekoodi, taaksepäin yhteensopivuus	TIEKE green ICT
Luontojalanjäljen vähentäminen		
Kiertotalouden edistäminen		

Hoitotarvikkeet	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit (suojaus- ja sidontatarvikkeet , metalliset hoitotarvikkeet , muoviset hoitotarvikkeet)	Hyödynnetty KEINOn opasta Suuntaviivoja sosiaali- ja terveyssektorin vastuullisten hankintojen suunnitteluun Ympäristömerkit julkisissa hankinnoissa opas
Luontojalanjäljen vähentäminen		
Kiertotalouden edistäminen		

Lääkkeet	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	Tarjoajalla tehty DNSH arviointi, SBTN-tavoite, tuotantomaa ja (tehtaan) ilmoittaminen, varaus auditointiin, ISO 14001	Hyödynnetty KEINOn opasta Suuntaviivoja sosiaali- ja terveyssektorin vastuullisten hankintojen suunnitteluun
Luontojalanjäljen vähentäminen	Tarjoajalla tehty DNSH arviointi, SBTN-tavoite, tuotantomaa ja (tehtaan) ilmoittaminen, varaus auditointiin, ISO 14001	
Kiertotalouden edistäminen	Pakkausten kierrätettävyyden vaatimus ja kierrätetyn materiaalin osuuden xx vaatimus	

Sähköä käyttävät lääkinnälliset laitteet	Kriteerit	Ohjeet, oppaat ja selvitykset
Hiilijalanjäljen vähentäminen	Toimitusaika vaatimus pidemmäksi, toimittajalla laitteiden energiatehokkaan käytön kouluttamisvelvoite tilaajalle, energiatehokkuusmerkinnän 2 parasta luokkaa Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit	Hyödynnetty KEINOn opasta Suuntaviivoja sosiaali- ja terveyssektorin vastuullisten hankintojen suunnitteluun
Luontojalanjäljen vähentäminen	Tarjoajalla tehty DNSH arviointi, SBTN-tavoite, tuotantomaa ja (tehtaan) ilmoittaminen, varaus auditointiin, ISO 14001	Code of conduct –vaatimus Fimlab eettiset ohjeet
Kiertotalouden edistäminen	Lääkinnällisten sähköä käyttävien laitteiden käyttöikä min xx vuotta/takuu-aikavaatimus (EMDN luokituksen mukaisesti tietyt tuoteryhmät) Kriteeripankki.fi -palvelun kriteerit Varaosien saatavuus xx vuotta.	Medical Equipment Proactive Alliance for Sustainable Healthcare (MEPA) ohje ja kriteeristö

Muut oppaat ja ohjeet: [Suomen muoti- ja tekstiili ry:n opas vastuullisiin ja laadukkaisiin tekstiilihankintoihin \(2023\)](#)